NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura we Wrocławiu

LWR.410.013.02.2018
P/18/098

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Tekst ujednolicony, uwzględniający zmiany wprowadzone uchwałą nr KPK-KPO.443.165.2018 Zespołu Orzekającego Komisji Rozstrzygającej w Najwyższej Izbie Kontroli z dnia 28 sierpnia 2018 r.

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura we Wrocławiu
ul. Marszałka J. Piłsudskiego 15/17, 50-044 Wrocław
T +48 71 711 83 00, F +48 71 711 83 50
lwr@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli

P/18/098 – Wykorzystywanie naturalnych surowców leczniczych w lecznictwie uzdrowiskowym.

Jednostka przeprowadzająca kontrolę

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura we Wrocławiu

Kontroler

Marta Laszczak, młodszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LWR/126/2018 z dnia 15 maja 2018 r.

(Dowody: akta kontroli tom I str. 1)

Jednostka kontrolowana

Sanatorium Uzdrowiskowe „Chemik" Sp. z o.o. ul. Wojska Polskiego 17, 57-340 Duszniki-Zdrój (dalej: „Sanatorium").

Kierownik jednostki kontrolowanej

Wiesław Kosiba, Prezes Zarządu Spółki[1] od dnia 23 czerwca 2017 r. Wcześniej funkcję tę pełniła[2] Róża Strap, obecnie Członek Zarządu, Dyrektor Sanatorium (dalej: „Dyrektor").

(Dowody: akta kontroli tom I str. 2-17)

II. Ocena kontrolowanej działalności[3]

Ocena ogólna

W okresie objętym kontrolą[4] Sanatorium udzielało świadczeń opieki zdrowotnej w lecznictwie uzdrowiskowym z wykorzystaniem w zabiegach bodźcowych[5] naturalnych surowców leczniczych, tj. borowiny, wód leczniczych oraz dwutlenku węgla, zgodnie z art. 2 pkt 1 lit. a ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. *o lecznictwie uzdrowiskowym, uzdrowiskach i obszarach ochrony uzdrowiskowej oraz o gminach uzdrowiskowych*[6], oraz § 7 ust. 1 zarządzenia Prezesa Narodowego Funduszu Zdrowia Nr 63/2016/DSM z 29 czerwca 2016 r. *w sprawie określenia warunków zawierania i realizacji umów w rodzaju lecznictwo uzdrowiskowe*.

Zabiegi z użyciem borowiny stanowiły 58,2%[7] zabiegów bodźcowych finansowanych przez NFZ[8], w przypadku wód leczniczych było to 24,8%[9], a dwutlenku węgla 17%[10]. Pojemniki, w których przechowywano surowce naturalne[11], nie posiadały zewnętrznego oznaczenia (etykiety) umożliwiającej identyfikację zawartości, jej pochodzenia oraz daty przydatności do użytku.

---

[1] W skład, którego wchodzą: Prezes Wiesław Kosiba, Członkowie: Róża Strap, Paweł Krajewski. Funkcję Prokurenta pełni Krystyna Purwin.

[2] Od 22 kwietnia 2014 r. do 22 czerwca 2017 r.

[3] Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienia.

[4] Od 1 stycznia 2016 r. do 31 marca 2018 r.

[5] Tj. zabiegi fizjoterapeutyczne z wykorzystaniem naturalnych surowców leczniczych, określone w załączniku nr 4 do zarządzenia Nr 63/2016/DSM (dalej: „zarządzenie *Nr 63/2016/DSM w sprawie zawierania i realizacji umów w rodzaju lecznictwo uzdrowiskowe*").

[6] Dz. U. z 2017 r. poz. 1056, ze zm. (dalej: „ustawa *o lecznictwie uzdrowiskowym*").

[7] W latach 2016-2018 (do 31.03.) Sanatorium wykonało łącznie 36 824 zabiegów bodźcowych z użyciem borowiny, w tym 33 940 finansowanych przez NFZ.

[8] W latach 2016-2018 (31.03.) Sanatorium wykonało łącznie 63 789 zabiegów bodźcowych, w tym 58 298 finansowanych przez NFZ.

[9] W latach 2016-2018 (31.03.) Sanatorium wykonało łącznie 16 725 zabiegów bodźcowych z użyciem wód leczniczych w tym 14 486 finansowanych przez NFZ.

[10] W latach 2017-2018 (31.03.) Sanatorium wykonało łącznie 10 240 zabiegów bodźcowych z użyciem dwutlenku węgla w tym 9 872 finansowanych przez NFZ.

[11] Borowinę oraz wodę leczniczą – solankę.

Sanatorium udzielało świadczeń opieki zdrowotnej zgodnie z kierunkami leczniczymi uzdrowiska Duszniki-Zdrój oraz rodzajem i zakresem świadczeń przewidzianym w Regulaminie Organizacyjnym. Określone w Statucie Sanatorium[12] zakresy udzielanych świadczeń opieki zdrowotnej[13] nie odnosiły się do kierunków leczniczych wynikających z dostępnych naturalnych surowców leczniczych i warunków klimatycznych uzdrowiska Dusznik-Zdrój.

Sanatorium nie dopełniło, wynikającego z art. 27 ust. 5 ustawy *o lecznictwie uzdrowiskowym*, obowiązku niezwłocznego zgłaszania zmian danych objętych ewidencją zakładów i urządzeń lecznictwa uzdrowiskowego, prowadzoną przez naczelnego lekarza uzdrowiska[14] w zakresie kwalifikacji pracowników na poszczególnych rodzajach stanowisk związanych z udzielaniem świadczeń zdrowotnych. Zgłoszone do ewidencji przez Dyrektora Sanatorium dane w zakresie liczby stanowisk do okładów i zawijań borowinowych, kąpieli borowinowej oraz fasonów borowinowych były niezgodne ze stanem faktycznym[15].

Na podstawie umów[16] zawartych z Dolnośląskim Oddziałem Wojewódzkim Narodowego Funduszu Zdrowia we Wrocławiu[17], Sanatorium udzieliło świadczeń opieki zdrowotnej w rodzaju lecznictwo uzdrowiskowe 2 990 pacjentom. Analiza dokumentacji medycznej 90 pacjentów[18] wykazała, że 89 pacjentom Sanatorium udzieliło świadczeń w ramach uzdrowiskowego leczenia sanatoryjnego dorosłych zgodnie z warunkami określonymi w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 23 lipca 2013 r. *w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu lecznictwa uzdrowiskowego*[19] oraz w zarządzeniu Nr 63/2016/DSM *w sprawie określenia warunków zawierania i realizacji umów w rodzaju lecznictwo uzdrowiskowe*[20], natomiast w przypadku jednego pacjenta nie przeprowadzono badania kontrolnego, co najmniej dwa razy w trakcie pobytu. Ponadto, dokumentacja medyczna 17 pacjentów była prowadzona z naruszeniem przepisów rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 r. *w sprawie rodzajów, zakresu i wzorów dokumentacji medycznej oraz sposobu jej przetwarzania*[21], przy czym nie udokumentowano wykonania, co najmniej 54 zabiegów fizjoterapeutycznych, w tym średnio, co najmniej trzech zabiegów dziennie (w 17 przypadkach[22]). Dokumentacja medyczna pozostałych 73 pacjentów była prowadzona zgodnie z rozporządzeniem *w sprawie dokumentacji medycznej*.

NIK zwraca uwagę, że Sanatorium do dnia 6 czerwca 2018 r. nie dostosowało zakładu lecznictwa uzdrowiskowego[23] do niektórych warunków techniczno-organizacyjnych i lokalowych[24], wskazanych w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 2 kwietnia 2012 r. *w sprawie określenia wymagań, jakim powinny odpowiadać*

---

[12] Statut Sanatorium Uzdrowiskowego „Chemik" Spółka z o.o.

[13] Tj. z zakresu balneologii i medycyny fizykalnej, cukrzycy, otyłości, alergologii, rehabilitacji medycznej, których nie określono dla uzdrowiska Dusznik Zdrój, w decyzji Ministra Zdrowia o potwierdzeniu możliwości prowadzenia lecznictwa uzdrowiskowego w uzdrowisku Duszniki Zdrój nr 27 z 6 kwietnia 2009 r. (dalej: „decyzja uzdrowiskowa").

[14] Dalej: „ewidencja".

[15] Ustalonym w trakcie oględzin, przeprowadzonych przez kontrolera NIK w dniu 6 czerwca 2018 r.

[16] Na łączną kwotę 6 032 126,70 zł.

[17] Dalej: „NFZ".

[18] W zakresie uzdrowiskowego leczenia sanatoryjnego dorosłych.

[19] Dz. U. z 2015 r. poz. 2027, ze zm. (dalej: „rozporządzenie *w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu lecznictwa uzdrowiskowego*").

[20] Poprzednio obowiązywało zarządzenie Nr 65/2014/DSM Prezesa Narodowego Funduszu Zdrowia z 10 października 2014 r. w sprawie określenia warunków zawierania i realizacji umów w rodzaju lecznictwo uzdrowiskowe.

[21] Dz. U. z 2015 r. poz. 2069 (dalej: „rozporządzenie w sprawie dokumentacji medycznej").

[22] Ujętych w księdze głównej pod nr 950/2016, 818/2016, 587/2016, 1869/2016, 2117/2016, 424/2016, 2008/2016, 918/2016, 11/2016, 2145/2017, 507/2018, 532/2018, 1484/2017, 793/2017, 1648/2017, 240/2018, 82/2018.

[23] Objęty oględzinami w dniu 6 czerwca 2018 r.

[24] Zakład nie posiadał sali wypoczynkowej.

zakłady i urządzenia lecznictwa uzdrowiskowego[25]. Termin na ich dostosowanie upływa w dniu 31 grudnia 2018 r.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

Opis stanu faktycznego

1. Sanatorium zgodnie z wymogiem określonym w art. 27 ust. 3 ustawy *o lecznictwie uzdrowiskowym* zostało wpisane do rejestru podmiotów wykonujących działalność leczniczą prowadzoną przez Wojewodę Dolnośląskiego oraz do ewidencji zakładów i urządzeń lecznictwa uzdrowiskowego prowadzonej przez naczelnego lekarza uzdrowiska. Zgłoszenie zawierało informacje, o których mowa w art. 27 ust. 2 pkt. 1-6 ustawy *o lecznictwie uzdrowiskowym*. W badanym okresie zmiany danych ujętych w ewidencji zostały zgłoszone 1 marca 2018 r. w związku z opracowaniem nowych wzorów druków ewidencyjnych zakładów i urządzeń lecznictwa uzdrowiskowego. Zgłoszone dane dotyczące urządzeń lecznictwa uzdrowiskowego w tym informacje odnoszące się do wykorzystywania naturalnych surowców były zgodne ze Statutem oraz Regulaminem Organizacyjnym.
Na terenie Sanatorium funkcjonował zakład przyrodoleczniczy, stanowiący bazę zabiegową, odpowiednią do prowadzonych kierunków leczniczych.

(Dowody: akta kontroli tom I str. 71-129, 134-214)

2. Rodzaj i zakres świadczeń opieki zdrowotnej ustalony w Regulaminie Organizacyjnym obowiązującym w Sanatorium był zgodny z następującymi kierunkami leczniczymi uzdrowiska Duszniki Zdrój (określonymi w decyzji uzdrowiskowej): [1] choroby ortopedyczno-urazowe, [2] choroby reumatologiczne, [3] choroby kardiologiczne i nadciśnienie [4] choroby naczyń obwodowych, [5] choroby dolnych dróg oddechowych, [6] choroby układu trawienia [7] osteoporoza, [8] choroby kobiece. W Statucie Sanatorium określono dodatkowe zakresy świadczeń opieki zdrowotnej odnoszące się do kierunków leczniczych: chorób górnych dróg oddechowych, neurologicznych, wewnętrznych, z zakresu balneologii i medycyny fizykalnej, cukrzycy, otyłości, alergologii, rehabilitacji medycznej, których nie określono dla uzdrowiska Duszniki Zdrój w ww. decyzji uzdrowiskowej.

(Dowody: akta kontroli tom I str. 87-113, 215-372)

3. W okresie objętym kontrolą Sanatorium udzielało świadczeń opieki zdrowotnej w rodzaju lecznictwo uzdrowiskowe, na podstawie umów zawartych z NFZ na łączną kwotę: 6 032 126,70 zł (1 936 408,40 zł - 2016 r.[26]; 2 018 437,30 zł – 2017 r.[27]; 2 077 281 zł - 2018 r.[28]). Poziom finansowania ww. świadczeń zwiększył się w 2017 r. w odniesieniu do 2016 r. o 82 028,90 zł (4%), a w 2018 r. w odniesieniu do 2017 r. – o 58 843,70 zł (3%).
Sanatorium realizowało świadczenia w zakresie uzdrowiskowego leczenia sanatoryjnego dorosłych, na które zakontraktowano 5 874 330 zł, w tym w 2016 r. – 1 899 450 zł[29], w 2017 r. – 1 955 100 zł[30], a w 2018 r. – 2 019 780 zł.
Wykonanie umów zawartych z NFZ wyniosło 4 589 391,20 zł, w tym w 2016 r. – 1 926 560,70 zł, w 2017 r. – 1 999 772,60 zł, a w 2018 r. – 663 057,90 zł[31].

(Dowody: akta kontroli tom II str. 101- 193)

---

[25] Dz. U. z 2018 r., poz. 496 (dalej: „rozporządzenie *w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać zakłady i urządzenia lecznictwa uzdrowiskowego*").
[26] W trakcie 2016 r. zwiększono wartość umowy o 107 890,20 zł.
[27] W trakcie 2017 r. zwiększono wartość umowy o 8 428,80 zł.
[28] Według stanu na 31 marca 2018 r.
[29] Z uwzględnieniem zwiększenia o 88 641 zł w ciągu roku.
[30] Z uwzględnieniem zmniejszenia o 20 580 zł w ciągu roku.
[31] Do dnia 31 marca 2018 r.

4. W badanym okresie w realizacji świadczeń opieki zdrowotnej w ramach podpisanych umów z NFZ i zgodnie z wymogami określonymi w art. 2 pkt 1 lit a ustawy *o lecznictwie uzdrowiskowym* oraz § 7 ust. 1 zarządzenia Nr 63/2016/DSM *w sprawie określenia warunków zawierania i realizacji umów w rodzaju lecznictwo uzdrowiskowe*, w Sanatorium do zabiegów bodźcowych stosowano następujące surowce naturalne:

- wody lecznicze, pochodzące ze złóż dostępnych na terenie uzdrowiska Duszniki-Zdrój: „Pieniawa Chopina", „Jan Kazimierz", „B-4" (Agatka), „B-3" (Jacek), „Nr 39", dla których wydane zostały świadectwa[32] potwierdzające ich właściwości lecznicze i ujęte w decyzji uzdrowiskowej,
- dwutlenek węgla[33] (CO_2) wydobywany z odwiertów leczniczych wód mineralnych „Jan Kazimierz", „Pieniawa Chopina", „B-4", „Nr 39", dla których wydane zostały ww. świadectwa potwierdzające właściwości lecznicze[34], ujęte w decyzji uzdrowiskowej, w której określono, że na obszarze uzdrowiska Duszniki-Zdrój występują złoża wód leczniczych wodorowęglanowe, wapniowe, sodowe i magnezowe zawierające wolny dwutlenek węgla,
- wodę leczniczą[35] mineralną swoistą chlorkowo-sodową (solankę) z ujęcia „IG-1" w miejscowości Połczyn-Zdrój, dla której wydane zostały świadectwa[36] potwierdzające jej właściwości lecznicze i ujęte w decyzji Ministra Zdrowia nr 22 z dnia 15 czerwca 2009 r. o potwierdzeniu możliwości prowadzenia lecznictwa uzdrowiskowego w uzdrowisku Połczyn-Zdrój,
- borowinę[37] pochodzącą ze złoża „Kołobrzeg-Mirocice", dla której wydane zostało świadectwo[38] potwierdzające jej właściwości lecznicze i ujęte w decyzji Ministra Zdrowia nr 32 z dnia 30 kwietnia 2009 r. o potwierdzeniu możliwości prowadzenia lecznictwa uzdrowiskowego w uzdrowisku Kołobrzeg.

(Dowody: akta kontroli tom I str. 216-373, 375-425, tom II str. 1-99, 217-222)

Naturalne surowce lecznicze wykorzystywane były w Sanatorium do realizacji następujących zabiegów bodźcowych:

- wody lecznicze[39] – kuracja pitna, krenoterapia (93.3979)[40], kąpiel solankowa[41] (93.3963), inhalacje solankowe (93.3905), płukanie jamy ustnej wodą leczniczą[42] (93.3976),

---

[32] „Pieniawa Chopina" świadectwo nr 1/DZ z dnia 22 października 2008 r. wydane przez Ośrodek Badań i Kontroli Środowiska; „Jan Kazimierz", nr 2/DZ z dnia 22 października 2008 r. wydane przez Ośrodek Badań i Kontroli Środowiska; „B-4" (Agatka), nr 3/DZ z dnia 22 października 2008 r. wydane przez Ośrodek Badań i Kontroli Środowiska; „B-3" (Jacek) nr 4/DZ z dnia 22 października 2008 r. wydane przez Ośrodek Badań i Kontroli Środowiska;, „Nr 39", nr 5/DZ z dnia 22 października 2008 r. wydane przez Ośrodek Badań i Kontroli Środowiska.

[33] Kupowany od przedsiębiorcy na podstawie umowy z 4 listopada 2016 r.

[34] W których określono, że złoża wód leczniczych Jan Kazimierz", „Pieniawa Chopina", „B-4", „Nr 39" – wodorowęglanowe, wapniowe, sodowe, magnezowe, szczawy zawierają wolny dwutlenek węgla.

[35] Kupioną w 2015 r., co udokumentowano fakturą opodatkowaną stawką podatku VAT w wysokości 8% VAT.

[36] Przez Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego – Państwowy Zakład Higieny Nr HU-20/WL-1/2008 z dnia 7 kwietnia 2008 r. oraz Nr BU-21/WL-1/2018 z 20 kwietnia 2018 r.

[37] Kupowaną od firmy B(...) na podstawie umowy z 25.07.2014 r. co udokumentowano fakturami, opodatkowanymi stawką podatku VAT w wysokości 8% nr: FV/2016/02/22 z 11.02.2016 r., FV/2016/03/31 z 22.03.2016 r., FV/2016/06/08 z 06.06.2016 r., FV/2016/07/22 z 14.07.2016 r., FV/2016/08/27 z 19.08.2016 r., FV/2016/10/04 z 03.10.2016 r., FV/2016/11/54 z 29.11.2016 r., FV/2017/05/15 z 10.05.2017 r., FV/2017/05/54 z 31.05.2017 r., FV/2017/06/49 z 27.06.2017 r., FV/2017/07/45 z 31.07.2017 r., FV/2017/08/28 z 22.08.2017 r., FV/2017/09/35 z 19.09.2017 r., FV/2017/10/31 z 18.10.2017 r., FV/2017/11/15 z 08.11.2017 r., FV/2017/12/37 z 22.12.2017 r. FV/2018/02/12 z 07.02.2018 r., FV/2018/03/40 z 26.03.2018 r., FV/2018/05/08 z 08.05.2018 r.).

[38] Przez Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego – Państwowy Zakład Higieny Nr HU-62/BL-1/2008 z dnia 15 lipca 2008 r.

[39] W latach 2016-2018 Sanatorium nabyło 19 800 sztuk biletów wstępu na kurację pitną, do Pijalni Wód Mineralnych (prowadzonych przez inny zakład lecznictwa uzdrowiskowego w uzdrowisku Dusznik Zdrój), - opodatkowane stawka podatku VAT w wysokości 23% (nr 2016/ADD/010023 z 11.01.2016 r., 2016/ADD/030002 z 07.03.2016 r., 2016/ADD/040002 z 01.04.2016 r., 2016/ADD/050028 z 13.05.2016 r., 2016/ADD/050029 z 31.05.2016 r., 2016/ADD/060029 z 23.06.2016 r., 2016/ADD/070031 z 22.07.2016 r., 2016/ADD/080029 z 29.08.2016 r., 2016/ADD/100029 z 19.10.2016 r., 2016/ADD/090029 z 20.09.2016 r., 2016/ADD/110028 z 17.11.2016 r., 2017/ADD/010023 z 16.01.2017 r., 2017/ADD/040002 z 03.04.2017 r., 2017/ADD/050026 z 17.05.2017 r., 2017/ADD/070029 z 21.07.2017 r., 2017/ADD.090028 z 08.09.2017 r., 2017/ADD/120002 z 01.12.2017 r., 2018/ADD/030027 z 12.03.2018 r.).
W 2015 r. Sanatorium nabyło solankę połczyńską w ilości 24 szt. butelek o poj. 0,9 l opodatkowana stawką VAT w wysokości 8% (nr 2015/SBR/050008 z 12.05.2015 r. W dniu 11 czerwca 2018 r. producent przesłał sprostowanie do wystawionej faktury

– dwutlenek węgla CO_2 – sucha kąpieli kwasowęglowa w naturalnym CO_2 (93.3960),
– borowina – zawijania lub okłady borowinowe częściowe (93.3953), jontoforeza borowinowa (93.3959), kąpiel borowinowa (93.3961), fasony borowinowe (93.3955), kąpiel solankowo-borowinowa całkowita[43] (93.3965).

(Dowody: akta kontroli tom I str. 18-67, tom II str. 208-209, 214-222)

W Sanatorium wykorzystywano do zabiegów fizjoterapeutycznych, innych niż bodźcowe (niefinansowane przez NFZ), również produkty:
– pastę borowinową[44], wykorzystywaną do okładów i zawijań borowinowych (93.9353) oraz kąpieli borowinowych (93.3961) dla pacjentów na turnusach rehabilitacyjnych oraz prywatnych leczniczych[45],
– plastry borowinowe[46] pochodzące ze złoża Czarny Dunajec,
– żel borowinowy Reumogel[47], wykorzystywany do zabiegów jontoforezy borowinowej (93.3959) dla pacjentów na turnusach rehabilitacyjnych oraz prywatnych leczniczych[48],
– ciechociński szlam leczniczy[49] do kąpieli solankowych (93.3963).

(Dowody: akta kontroli tom I str. 21-67, 374, 426-445, tom II str. 208-209)

W badanym okresie Sanatorium udzieliło ogółem 63 789 zabiegów bodźcowych, w tym 58 298[50] w ramach zawartych umów z NFZ. Najwięcej zabiegów bodźcowych wykonano z wykorzystaniem:
a) borowiny, bo 33 940 (53,2% zabiegów ogółem, 58,2% w ramach NFZ)[51], tj.:
– jontoforezy borowinowej w łącznej liczbie 8 957[52] (14% zabiegów ogółem, 15,3% w ramach NFZ),
– zawijań lub okładów borowinowych częściowych w łącznej liczbie 19 817[53] (31% zabiegów ogółem, 33,9% w ramach NFZ),
– fasonów borowinowych w łącznej liczbie 2 803[54] (4,3% zabiegów ogółem, 4,8% w ramach NFZ),
– kąpieli borowinowej w łącznej liczbie 2 363[55] (3,7% zabiegów ogółem, 4% w ramach NFZ),
b) wód leczniczych, bo 14 486 (22,7% zabiegów ogółem, 24,8% w ramach NFZ) w tym:
– inhalacji solankowych w łącznej liczbie 6 240[56] (9,7% zabiegów ogółem, 10,7% w ramach NFZ),

---

z informacją o błędnie wykazanej pojemności zarówno na fakturze jak i dołączonej do zamówienia etykiecie produktu. Zamiast 0,9l winno być 30l. Pojemność ta była zgodna ze stanem faktycznym.

[40] Kod zabiegu Według Międzynarodowej Klasyfikacji Procedur Medycznych opracowana przez Światową Organizację Zdrowia (WHO).

[41] Wykonywanej, jako zabieg bodźcowy tylko w 2016 r.

[42] Tylko w 2017 r.

[43] Tylko w 2018 r. w liczbie 9 zabiegów.

[44] Kupowaną w latach 2016-2017 od firmy B w ilości 380 szt. wiaderek po 10l każde, udokumentowane fakturami opodatkowanymi stawką podatku VAT w wysokości 8% o nr FV/2016/05/37 z 30.05.2016 r., FV/2016/09/46 z 23.09.2016 r., FV/2017/01/35 z 30.01.2017 r., FV/2017/03/24 z 15.03.2017 r., FV/2017/04/21 z 12.04.2017 r.

[45] Zgodnie z wyjaśnieniami Dyrektor z 22 maja 2018 r.

[46] Kupione w 2016 r. w ilości 850 szt. na podstawie faktury opodatkowanej stawką podatku VAT w wysokości 8% VAT o nr FA/359/2016 z 28.04.2016 r.

[47] Kupowany w 2016 r., w ilości 120 szt. tubek po 130g każda, na podstawie faktur opodatkowanych stawką podatku VAT w wysokości 8%, o nr FA/160/2016/L z 02.03.2016 r., FA/304/2016/L z 21.04.2016 r., FA/508/2016/L z 05.07.2016 r., FA/608/2016/L z 08.08.2016 r., FA/772/2016/L z 29.09.2016 r., FA/867/2016/L z 04.11.2016 r.

[48] Zgodnie z wyjaśnieniami Dyrektor z 22 maja 2018 r.

[49] Kupowany w latach 2016-2017 w ilości 350 szt. worków po 10kg każdy, na podstawie faktur opodatkowanych stawką podatku VAT w wysokości 8% o nr 227/2016 z 04.03.2016 r., 605/2016 z 04.07.2016 r., 759/2016 z 19.08.2016 r., 1023/2016 z 08.11.2016 r., 235/2017 z 13.03.2017 r., 564/2017 z 19.06.2017 r., 1029/2017 z 24.10.2017 r.

[50] W 2016 r. 25 545, w 2017 r. 26 485, w 2018 r. (do 31 marca) 6 268.

[51] Ogółem 36 813.

[52] W 2016 r. – 4 186, w 2017 r. – 3 701, w 2018 r. – 1 022 (do 31 marca).

[53] W 2016 r. – 11 433, w 2017 r. – 7 173, w 2018 r. – 1 211(do 31 marca).

[54] W 2017 r.– 2 368, w 2018 r. – 435 (do 31 marca).

[55] W 2016 r. – 1 140, w 2017 r. – 1 096, w 2018 r. – 127 (do 31 marca 2018).

– kuracji pitnej, krenoterapii w łącznej liczbie 8 171[57] (12,8% zabiegów ogółem, 14% w ramach NFZ).

W okresie objętym kontrolą Sanatorium wykonało 9 872[58] (15,4% zabiegów ogółem, 17% w ramach NFZ) zabiegów bodźcowych z wykorzystaniem dwutlenku węgla do zabiegu suchej kąpiel kwasowęglowej w naturalnym CO_2.

(Dowody: akta kontroli tom I str.18-67)

W latach 2016-2018 w zakładzie przyrodoleczniczym Sanatorium, do wykonania zabiegów bodźcowych z wykorzystaniem borowiny zużyto 20 840 kg[59] tego surowca. Średnie zużycie na jeden zabieg bodźcowy wyniosło:

– 0,01 kg w przypadku jontoforezy borowinowej,
– 0,4 kg w przypadku zawijań lub okładów borowinowych częściowych,
– 1,75 kg w przypadku fasonów borowinowych,
– 3 kg w przypadku kąpieli borowinowej.

Średnie zużycie wód leczniczych na jeden zabieg bodźcowy wyniosło:

– 300 ml w przypadku kuracji pitnej – krenoterapii,
– 1 ml w przypadku inhalacji solankowych,
– 4 litry w przypadku kąpieli solankowych[60].

Do wykonania zabiegów bodźcowych z użyciem naturalnego dwutlenku węgla wykorzystano 480 kg[61] tego gazu. Średnie zużycie na jeden zabieg bodźcowy – suchej kąpieli kwasowęglowej w naturalnym CO_2 wyniosło 0,044 kg.

(Dowody: akta kontroli tom I str. 18-67, 375-425, tom II str. 1-22)

5. Sanatorium w badanym okresie nie zlecało wykonywania badań jakości wykorzystywanych naturalnych surowców leczniczych.

(Dowody: akta kontroli tom II str. 100)

6. W Zgodnie z § 18 rozporządzenia *w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać zakłady i urządzenia lecznictwa uzdrowiskowego,* zakłady lecznictwa powinny dostosować się do wymagań określonych w tym rozporządzeniu w terminie nie dłuższym niż do 31 grudnia 2018 r.[62].

W wyniku przeprowadzonych w trakcie kontroli oględzin[63] stwierdzono, że zakład przyrodoleczniczy stanowiący bazę zabiegową wyposażony był w gabinet lekarski i punkt pielęgniarski posiadający leki pierwszej pomocy oraz zestaw do udzielania pierwszej pomocy. Wszystkie pomieszczenia zakładu posiadały wentylację grawitacyjną oraz nawiewno-wywiewną. Oddziały zabiegowe były odpowiednie do prowadzonych kierunków leczniczych. Znajdowały się w nich pomieszczenia zabiegowe i urządzenia wykorzystywane m.in. w balneoterapii, peloidoterapii i hydroterapii. Zakład nie podsiadał sali wypoczynkowej umożliwiającej wypoczynek po zabiegach. Pomieszczenia, w których wykonywano zabiegi z wykorzystaniem dwutlenku węgla posiadały dolne przelewy gazowe oraz wentylację mechaniczną wyposażoną w wyciąg dolny i górny[64]. Butle gazowe przechowywano w osobnym pomieszczeniu, wszystkie były umieszczone uchwytach. Surowce naturalne znajdowały się w suchym i chłodnym pomieszczeniu gospodarczym. Borowinę

---

[56] W 2016 r. – 2 700, w 2017 r. – 2 732, w 2018 r. – 808 (do 31 marca).
[57] W 2016 r. – 6 018, w 2017 r. – 1 749, w 2018 r. – 404 (do 31 marca).
[58] W 2017 r. – 7 661, w 2018 r. – 2 211 (do 31 marca).
[59] Na podstawie faktur VAT, w 2016 r. 11 480 szt. (kg), w 2017 r. 7 020 kg, w 2018 r. 2 340 kg.
[60] Wykonywanej tylko w 2016 r.
[61] W latach 2017-2018 Sanatorium nabyło 16 butli CO_2 po 30 kg każda, udokumentowane fakturami opodatkowanymi stawką podatku VAT w wysokości 23%, o nr FA/40/2017 z 31.01.2017 r., FA/278/2017 z 30.05.2017 r., FA/502/2017 z 30.082017 r., FA/626/2017 z 25.10.2017 r., FA/628/2017 z 29.11.2017 r., FA/202/2018 z 25.04.2018 r., FA/98/2018 z 28.02.2018 r.
[62] Pierwotny termin dostosowania zakładów do wymogów rozporządzenia Minister Zdrowia określił do 31 grudnia 2016 r. Termin ten został zmieniony rozporządzeniem Ministra Zdrowia z 12 grudnia 2016 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie określenia wymagań, jakim powinny odpowiadać zakłady i urządzenia lecznictwa uzdrowiskowego (Dz.U. poz. 2069).
[63] Przeprowadzonych przez kontrolera NIK w dniu 6 czerwca 2018 r.
[64] Na podstawie schematu technologicznego instalacji suchych kąpieli CO_2

przechowywano w białych plastikowych wiaderkach bez etykiet i oznaczeń umożliwiających identyfikację zawartości. Po otwarciu wieczka widniała luźno położona kartka nieprzymocowana trwale do pojemnika, z której wynikała informacja o pochodzeniu i dacie ważności surowca. Solankę połczyńską przechowywano w półprzezroczystych 30l pojemnikach (baniakach), nieposiadających oznaczeń i etykiet, które umożliwiałyby identyfikację zawartości, jej pochodzenia oraz daty przydatności do użytku.

(Dowody: akta kontroli tom II str. 244-258)

7. Stan urządzeń do przygotowania zabiegów z użyciem naturalnych surowców leczniczych w tym: liczba gabinetów zabiegowych, urządzeń do podgrzewania borowiny oraz stanowisk do zabiegów z wykorzystaniem dwutlenku węgla była zgodna z danymi zgłoszonymi do ewidencji prowadzonej przez naczelnego lekarza uzdrowiska.

(Dowody: akta kontroli tom I, str. 134-162, tom II, str. 244-258)

8. W Sanatorium nie opracowano pisemnych procedur określających proces technologiczny użytkowania peloidów, który uniemożliwiał ich ponowne użycie.
Dyrektor wyjaśniła, że procedury te ustalone były ustnie, borowina z kąpieli odprowadzana była poza Sanatorium kanalizacją miejską natomiast z pozostałych zabiegów tj. okładów, zawijań i fasonów borowinowych była traktowana, jako odpad komunalny i wyrzucana do kontenera do końca 2016 r. a od 2017 r. wynoszona na kompostownik znajdujący się na terenie Sanatorium i wykorzystywana do celów ogrodniczych.

(Dowody: akta kontroli tom I, str.18-67)

9. W sprawie sposobu przechowywania borowiny i dostarczania jej do zakładu przyrodoleczniczego, Dyrektor wyjaśniła, że borowina i solanka przywożone były samochodami dostawczymi na paletach i odpowiednio zabezpieczone. Borowina była przechowywana na zapleczu zakładu przyrodoleczniczego i na bieżąco zamawiana, natomiast solanka połczyńska przechowywana w suchej i chłodnej piwnicy (pomieszczenie centrali wentylacyjnej). Butle z CO_2 były zamawiane na bieżąco, transportowane samochodem osobowym i podłączane bezpośrednio do systemu obiegu CO_2.

(Dowody: akta kontroli tom I str.18-67, tom II str. 244-258)

10. Sanatorium udzieliło 2 990 pacjentom świadczeń opieki zdrowotnej w rodzaju lecznictwo uzdrowiskowe, finansowanych przez NFZ (w tym: 1 354 w 2016 r., 1 334 w 2017 r. i 302 do 31 marca 2018 r.).
Badaniem w zakresie przestrzegania zasad realizowania świadczeń opieki zdrowotnej, w tym wykorzystania naturalnych surowców leczniczych objęto dokumentację medyczną 90 pacjentów[65]. Sanatorium udzieliło 89 pacjentom świadczenia opieki zdrowotnej zgodnie z warunkami dotyczącymi sposobu oraz czasu ich realizacji, określonymi w rozporządzeniu *w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu lecznictwa uzdrowiskowego* oraz w zarządzeniu Nr 63/2016/DSM *w sprawie określenia warunków zawierania i realizacji umów w rodzaju lecznictwo uzdrowiskowe*[66]. W jednym przypadku nie przeprowadzono badania kontrolnego, co najmniej dwa razy w trakcie pobytu pacjenta[67].

Dowody: akta kontroli tom II str. 194-205, tom III str. 66-70)

---

[65] Dobranych losowo tj. po 30 pacjentów w każdym roku, przebywających na turnusach uzdrowiskowego leczenia sanatoryjnego dorosłych (kod zakresu świadczeń 08.6500.028.05).
[66] Poprzednio obowiązywało zarządzenie Nr 65/2014/DSM Prezesa Narodowego Funduszu Zdrowia z dnia 10 października 2014 r. w sprawie określenia warunków zawierania i realizacji umów w rodzaju lecznictwo uzdrowiskowe.
[67] W ramach uzdrowiskowego leczenia sanatoryjnego dorosłych - ujętego w księdze głównej pod nr 82/2018.

Dokumentacja medyczna 73 pacjentów była prowadzona zgodnie z rozporządzeniem *w sprawie dokumentacji medycznej*. W pozostałych 17 przypadkach[68] nie udokumentowano wykonania, co najmniej 54 zabiegów fizjoterapeutycznych, w tym zabiegów bodźcowych, mimo wymogu ich potwierdzenia określonego w § 10 ust. 1 pkt 3 lit. e rozporządzenia *w sprawie dokumentacji medycznej*.

Ponadto mimo wykonania co najmniej 54 zabiegów fizjoterapeutycznych (w tym 18 zabiegów bodźcowych) 68 pacjentom[69] nie udzielano zabiegów fizjoterapeutycznych przez sześć dni w tygodniu[70], tj. przez 18 dni[71] zabiegowych. Zgodnie z załącznikiem nr 1 część B do rozporządzenia *w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu lecznictwa uzdrowiskowego*, pacjentowi przebywającemu na uzdrowiskowym leczeniu sanatoryjnym dorosłych trwającym 21 dni, zakład leczniczy powinien zapewnić udzielanie zabiegów – średnio co najmniej trzy zabiegi dziennie oraz co najmniej jeden zabieg bodźcowy z wykorzystaniem naturalnych surowców leczniczych dziennie, przez sześć dni zabiegowych w tygodniu, również w soboty, tj. przez 18 dni zabiegowych.

(Dowody: akta kontroli tom I str. 18-70, tom II str. 194-205, 239-243, 416-451, tom III str. 1-182)

11. W okresie objętym kontrolą Sanatorium realizowało zabiegi bodźcowe krenoterapii (93.3979) z udziałem podwykonawców (zakładów lecznictwa uzdrowiskowego w uzdrowisku Duszniki Zdrój), których zgodnie z § 8 zarządzenia w sprawie określenia warunków umów, zgłosiła do NFZ[72].

(Dowody: akta kontroli tom II str. 106-193)

12. Zgodnie z § 3 umowy o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej – lecznictwo uzdrowiskowe, Sanatorium w okresie objętym kontrolą posiadało ważną umowę odpowiedzialności cywilnej za szkody wyrządzone w związku z udzielaniem świadczeń.

(Dowody: akta kontroli tom II str. 259-271)

13. W okresie objętym kontrolą naczelny lekarz uzdrowiska przeprowadził dwie kontrole[73] w zakresie stanu i funkcjonowania zakładów i urządzeń lecznictwa uzdrowiskowego ze szczególnym uwzględnieniem wymagań ustawowych i sanitarnych. Kontrole obejmowały również wykorzystanie naturalnych surowców leczniczych do zabiegów. Zalecenia z przeprowadzonej kontroli w 2016 r. nie dotyczyły wykorzystywania naturalnych surowców leczniczych, natomiast z kontroli przeprowadzonej w 2017 r. nie zostały wydane zalecenia pokontrolne.

(Dowody: akta kontroli tom II str. 303-414)

---

[68] Ujętych w księdze głównej pod nr 950/2016, 818/2016, 587/2016, 1869/2016, 2117/2016, 424/2016, 2008/2016, 918/2016, 11/2016, 2145/2017, 507/2018, 532/2018, 1484/2017, 793/2017, 1648/2017, 240/2018, 82/2018.

[69] Ujętych w księdze głównej pod nr: 1235/2016, 1156/2016, 738/2016, 424/2016, 374/2016, 209/2016, 179/2016, 1869/2016, 1864/2016, 1767/2016, 1752/2016, 1272/2016, 818/2016, 808/2016, 525/2016, 587/2016, 37/2016, 11/2016, 2117/2016, 1596/2016, 602/2016, 191/2017, 175/2017, 61/2017, 33/2017, 15/2017, 38/2017, 1022/2017, 1648/2017, 793/2017, 1688/2017, 1763/2017, 1802/2017, 1940/2017, 2062/2017, 2067/2017, 2140/2017, 2127/2017, 2145/2017, 1050/2017, 12/2018, 264/2018, 278/2018, 293/2018, 437/2018, 440/2018, 473/2018, 480/2018, 507/2018, 490/2018, 544/2018, 532/2018, 240/2018, 209/2018, 205/2018, 257/2018, 692/2018, 629/2018, 684/2018, 673/2018, 635/2018, 625/2018, 637/2018, 660/2018, 706/2018, 709/2018, 15/2018, 43/2018.

[70] Tj. pięć dni w tygodniu oraz w soboty (w cyklu przedpołudniowym).

[71] Lub 17, w turnusach obejmujących dni ustawowo wolne tj. pacjentom o nr księgi głównej: 1235/2016, 738/2016, 1156/2016, 424/2016, 374/2016, 209/2016, 179/2016, 1869/2016, 1864/2016, 1767/2016, 1752/2016, 1272/2016, 191/2017, 175/2017, 61/2017, 33/2017, 15/2017, 38/2017, 1022/2017, 1648/2017, 793/2017, 1688/2017, 1763/2017, 1802/2017, 1940/2017, 2062/2017, 2067/2017, 2140/2017, 2127/2017, 2145/2017, 264/2018 278/2018, 293/2018, 437/2018, 440/2018, 473/2018, 480/2018, 507/2018, 490/2018, 544/2018, 532/2018, 240/2018, 209/2018, 205/2018, 257/2018, 692/2018, 629/2018, 684/2018, 673/2018, 635/2018, 625/2018, 637/2018, 660/2018, 706/2018, 709/2018, zamiast 18 zrealizowano 17 dni zabiegowych. Pacjentom, którym w turnusach wypadały dni ustawowo wolne tj. o nr księgi głównej: 818/2016, 808/2016, 525/2016, 587/2016, 37/2016, 11/2016, 2117/2016, 1596/2016, 602/2016, 1050/2017, 12/2018, 15/2018, 43/2018, zamiast 17 zrealizowano 16 dni zabiegowych.

[72] Wymienionych w „Wykazie podwykonawców", co stanowi załącznik nr 3 do każdej z umów.

[73] W 2016 i 2017 r.

14. W 2017 r. w Sanatorium została przeprowadzona kontrola przez NFZ w zakresie zgodności warunków udzielania świadczeń z postanowieniami obowiązującej umowy ze szczególnym uwzględnieniem wykonania świadczeń zabiegów bodźcowych z wykorzystaniem naturalnych surowców leczniczych oraz prawidłowego rozliczenia tych świadczeń. Nie stwierdzono nieprawidłowości.

(Dowody: akta kontroli tom II str. 274-302)

15. W badanym okresie organy inspekcji sanitarnej nie przeprowadzały kontroli warunków, w jakich udzielane były świadczenia zdrowotne z wykorzystaniem naturalnych surowców leczniczych.

(Dowody: akta kontroli tom II str. 272-273)

16. Sanatorium nie prowadziło działalności wydobywania kopalin będących naturalnymi surowcami leczniczymi.

Ustalone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1) Określone w Statucie Sanatorium zakresy udzielanych świadczeń opieki zdrowotnej były niezgodne z kierunkami leczniczymi, określonymi dla uzdrowiska Duszniki Zdrój w decyzji uzdrowiskowej. Statut przewidywał udzielanie świadczeń zdrowotnych w zakresie: chorób górnych dróg oddechowych, neurologicznych, wewnętrznych, z zakresu balneologii i medycyny fizykalnej, cukrzycy, otyłości, alergologii, rehabilitacji medycznej, których nie określono w ww. decyzji.
Zgodnie z art. 13 ust. 3 ustawy *o lecznictwie uzdrowiskowym* Statut zakładu lecznictwa uzdrowiskowego określa w szczególności rodzaj i zakres udzielanych świadczeń opieki zdrowotnej ustalonych na podstawie kierunków leczniczych.

(Dowody: akta kontroli tom I str. 81-86, 216-373)

Dyrektor wyjaśniła, że Statut Sanatorium określał wszystkie cele zadania i przedmiot działalności w tym również działalności komercyjnej. Pacjenci prywatni przebywający na turnusach rehabilitacyjnych i pobytach leczniczych korzystali ze świadczeń należących do dziedzin związanych z chorobami wewnętrznymi w tym cukrzycą, alergologią, chorobami układu trawienia (otyłość), a także chorobami neurologicznymi, rehabilitacją medyczną oraz balneologią, jako dziedziną lecznictwa uzdrowiskowego ogółem. Statut Sanatorium jest dokumentem całego podmiotu leczniczego a nie tylko części związanej z leczeniem uzdrowiskowym. Pomyłkowo dziedziny te zostały wpisane w niewłaściwym punkcie statutu dotyczącym kierunków leczniczych. Statut jak wyjaśniła Dyrektor zostanie poprawiony w tym zakresie.

(Dowody: akta kontroli tom I str. 130-133)

2) Dyrektor Sanatorium nie zgłaszała zmiany danych ujętych w ewidencji prowadzonej przez Naczelnego Lekarza Uzdrowiska dotyczącej kwalifikacji personelu medycznego od 2015 r. do czasu ostatniej aktualizacji zgłoszenia z dnia 1 marca 2018 r., w związku z opracowaniem nowych wzorów druków ewidencyjnych zakładów i urządzeń lecznictwa uzdrowiskowego. W tym czasie zmieniło się trzech lekarzy w tym:

- lekarza o II stopniu specjalizacji z zakresu chorób wewnętrznych zastąpił lekarz posiadający I stopień specjalizacji w tym zakresie,
- lekarza o II stopniu specjalizacji z zakresu rehabilitacji medycznej, zastąpił lekarz posiadający I stopień specjalizacji w tym zakresie,
- lekarza posiadającego II stopień specjalizacji z zakresu balneologii i medycyny fizykalnej, zastąpił lekarz będący w trakcie specjalizacji z tego zakresu.

Obowiązek niezwłocznego zgłoszenia naczelnemu lekarzowi uzdrowiska zmiany danych objętych ewidencją, w tym informacji o kwalifikacjach pracowników na poszczególnych rodzajach stanowisk związanych z udzielaniem świadczeń

zdrowotnych zgodnie z art. 27 ust. 5 ustawy *o lecznictwie uzdrowiskowym* spoczywa na kierowniku zakładu lecznictwa uzdrowiskowego.

(Dowody: akta kontroli tom I str. 130-214)

Dyrektor wyjaśniła, że nie zgłaszała zmiany danych ujętych w ewidencji ze stycznia 2015 r. prowadzonej przez naczelnego lekarza uzdrowiska dotyczących obsady personelu medycznego, ponieważ zmianie ulegały tylko i wyłącznie dane osobowe, tj. jednego magistra fizjoterapii zastąpił drugi a lekarza baneologa inny baneolog. Zmiany personelu jak wskazała Dyrektor były zgłaszane do systemu SOI w NFZ niezwłocznie po ich zajściu oraz aktualizowane podczas corocznych kontroli przeprowadzanych przez naczelnego lekarza uzdrowiska.

(Dowody: akta kontroli tom I str. 130-133)

Przepis art. 27 ust. 5 ustawy *o lecznictwie uzdrowiskowym* stanowi, że Kierownik zakładu lecznictwa uzdrowiskowego jest obowiązany niezwłocznie zgłosić naczelnemu lekarzowi uzdrowiska zmiany danych objętych ewidencją.

3) Liczba stanowisk zabiegowych do kąpieli leczniczych oraz kąpieli i zawijań peloidowych, wykazana w zgłoszeniu do ewidencji prowadzonej przez naczelnego lekarza uzdrowiska z dnia 1 marca 2018 r. była niezgodna z ich faktyczną liczbą, stwierdzoną w dniu 6 czerwca 2018 r. Ze zgłoszenia wynikało, że w dziale kąpieli leczniczych wannowych, wykazana ilość stanowisk wynosi cztery (faktycznie były dwie wanny), a w dziale kąpieli i zawijań peloidowych pięć (faktycznie – dwie wanny oraz pięć stanowisk do okładów i zawijań). Ponadto, w zgłoszeniu do ww. ewidencji Dyrektor Sanatorium nie zgłosiła dwóch stanowisk do fasonów borowinowych.
Przepis art. 27 ust. 5 ustawy *o lecznictwie uzdrowiskowym* stanowi, że Kierownik zakładu lecznictwa uzdrowiskowego jest obowiązany niezwłocznie zgłosić naczelnemu lekarzowi uzdrowiska zmiany danych objętych ewidencją.

(Dowody: akta kontroli tom I str. 134-162, tom II str. 244-258)

Dyrektor wyjaśniła, że w zgłoszeniu do ewidencji prowadzonej przez naczelnego lekarza uzdrowiska z dnia 1 marca 2018 r. w dziale kąpieli leczniczych wannowych ujęto dwa stanowiska kąpieli peloidowej i dwa stanowiska kąpieli solankowej a winno być wykazane tylko dwa do kąpieli solankowej. W dziale kąpieli/zawijań peloidowych wykazano tylko stanowiska do okładów borowinowych zapominając o dwóch stanowiskach do fasonów borowinowych. Zdaniem Dyrektor powinno być wykazanych dziewięć stanowisk w tym dwa do kąpieli peloidowej.

(Dowody: akta kontroli tom II str. 223-235)

4) Analiza dokumentacji medycznej 90 pacjentów wykazała, że Sanatorium udzieliło jednemu pacjentowi świadczenia opieki zdrowotnej niezgodnie z rozporządzeniem *w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu lecznictwa uzdrowiskowego* oraz zarządzeniem nr 63/2016/DSM *w sprawie określenia warunków zawierania i realizacji umów w rodzaju lecznictwo uzdrowiskowe*, tj. w jednym przypadku[74] nie przeprowadzono badania kontrolnego, co najmniej dwa razy w trakcie pobytu w ramach uzdrowiskowego leczenia sanatoryjnego dorosłych, mimo wymogu jego przeprowadzenia, o którym mowa w załączniku nr 1 część B rozporządzenia *w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu lecznictwa uzdrowiskowego*.

(Dowody: akta kontroli tom II str. 194-205, tom III str. 66-70)

W warunkach szczegółowych, jakie powinien spełniać świadczeniodawca przy udzielaniu świadczeń gwarantowanych w zakresie uzdrowiskowego leczenia sanatoryjnego dorosłych zawartych w ww. załączniku określono, że badanie kontrolne powinno być przeprowadzone, co najmniej dwa razy w trakcie pobytu.

---

[74] Ujętego w księdze głównej pod nr 82/2018.

Dyrektor wyjaśniła, że pacjentka prawdopodobnie nie zgłosiła się na badanie kontrolne, czego lekarz nie ujął w dokumentacji medycznej.

(Dowody: akta kontroli tom II str. 210-213)

5) Badana dokumentacja medyczna 90 pacjentów wykazała, że dokumentacja 17[75] prowadzona była z naruszeniem przepisów rozporządzenia *w sprawie dokumentacji medycznej*, tj.: w 17 przypadkach nie udokumentowano wykonania, co najmniej 54 zabiegów fizjoterapeutycznych, w tym zabiegów bodźcowych, mimo wymogu ich potwierdzenia określonego w § 10 ust. 1 pkt 3 lit. e rozporządzenia *w sprawie dokumentacji medycznej*.
Zgodnie z rozporządzeniem, karta zabiegów fizjoterapeutycznych stanowi dodatkowy dokument do historii choroby pacjenta (dokumentacja indywidualna wewnętrzna), która zawiera oznaczenie osoby udzielającej świadczeń zdrowotnych i jej podpis.

(Dowody: akta kontroli tom II str. 194-205, 416-451, tom III str. 1-182)

Dyrektor wyjaśniła, że brak potwierdzenia (pieczątki) wykonania zabiegu jest niedopatrzeniem pracownika wykonującego zabieg. Jak wskazała Dyrektor podczas zebrań informacyjnych i pogadanek prozdrowotnych pacjenci są bardzo dokładnie informowani o ilości zabiegów i przepisach na podstawie, których skrupulatnie pilnują liczby i rodzaju zabiegów i nie ma możliwości, że jakiś mógłby zostać niewykonany. Zdaniem Dyrektor brak pieczątek potwierdzających wykonanie zabiegu może zdarzyć się tylko i wyłącznie w przypadku przeoczenia pracownika. W przypadku zabiegów bodźcowych wykonywanych dwa razy w ciągu jednego dnia Dyrektor wyjaśniła, że ze względu na wygodę pacjenta tj. brak potrzeby rozbierania się dwa razy i dwukrotnego brudzenia zabiegi te były wykonywane jednocześnie, lub jeżeli czas na to pozwolił bezpośrednio jeden po drugim przez tego samego fizjoterapeutę. Fizjoterapeuci mimo wykonanych dwóch zabiegów przybijali jedną pieczątkę. Dyrektor wskazała również, że forma potwierdzania wykonania zabiegów zostanie zmieniona tak, aby nie było żadnych wątpliwości, co do ich wykonania.

(Dowody: akta kontroli tom II str. 206-213)

Uwagi dotyczące badanej działalności

1) NIK zwraca uwagę na brak zewnętrznego oznaczenia pojemników, w których przechowywane były surowce naturalne wykorzystywane do zabiegów bodźcowych. Plastikowe, białe wiaderka, w których dostarczano i przechowywano borowinę nie posiadały etykiet i oznaczeń umożliwiających identyfikację zawartości. Informację tą można było uzyskać dopiero po otwarciu wieczka, pod którym znajdowała się luźno położona kartka nieprzymocowana trwale do pojemnika.
Solankę połczyńską wykorzystywaną do inhalacji solankowych dostarczono i przechowywano w półprzezroczystych 30l pojemnikach, nieposiadających żadnych oznaczeń i etykiet, które umożliwiałyby identyfikację zawartości, jej pochodzenia oraz daty przydatności do użytku. Solankę zakupioną w 2015 r.[76] wykorzystywano do zabiegów w również w latach 2016-2018[77], co zdaniem NIK mogło powodować ryzyko wykorzystywania do zabiegów substancji, której właściwości lecznicze utraciły ważność.

(Dowody: akta kontroli tom II, str. 223-235, 244-258)

Dyrektor, na potwierdzenie zawartości 30l pojemników, w których przechowywano solankę połczyńską, przedłożyła fakturę zakupu, korespondencję prowadzoną drogą elektroniczną z producentem oraz etykietę, dołączoną do zamówienia, świadczącą

---

[75] Ujętych w księdze głównej pod nr 950/2016, 818/2016, 587/2016, 1869/2016, 2117/2016, 424/2016, 2008/2016, 918/2016, 11/2016, 2145/2017, 507/2018, 532/2018, 1484/2017, 793/2017, 1648/2017, 240/2018, 82/2018.
[76] Faktura z 12 maja 2015 r.
[77] Od czerwca 2016 do 31 marca 2018 r.

do pochodzeniu tej substancji. Z przedłożonej etykiety nie można było odczytać informacji o terminie ważności solanki.
W dniu 20 czerwca 2018 r. Dyrektor przedłożyła etykietę solanki połczyńskiej, zakupionej w trakcie prowadzonych czynności kontrolnych, z której wynikało, że termin przydatności do użycia wynosi 12 miesięcy od daty produkcji umieszczonej na opakowaniu.

(Dowody: akta kontroli tom II, str. 223-235, 415)

2) W okresie objętym kontrolą Sanatorium nie dostosowało zakładu przyrodoleczniczego do niektórych warunków techniczno-organizacyjnych i lokalowych określonych w rozporządzeniu *w sprawie, jakim powinny odpowiadać zakłady i urządzenia lecznictwa uzdrowiskowego*. Termin na ich dostosowanie upływa 31 grudnia 2018 r. Zakład nie podsiadał sali wypoczynkowej umożliwiającej wypoczynek po zabiegach. Zgodnie z § 7 pkt 4 lit. a-c rozporządzenia *w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać zakłady i urządzenia lecznictwa uzdrowiskowego*, w zakładzie przyrodoleczniczym powinna znajdować się, co najmniej jedna sala wypoczynkowa umożliwiająca wypoczynek po zabiegach, odpowiednio do rodzajów i liczby stanowisk zabiegowych wykorzystywanych przez pacjentów oraz przy uwzględnieniu następujących wskazań:
- przy kąpielach i zawijalniach peloidowych liczba leżanek powinna być, co najmniej 1,5 razy większa od liczby stanowisk zabiegowych,
- w zakładach przyrodoleczniczych, w których wykonywane są zabiegi dla kobiet i mężczyzn, sale wypoczynkowe powinny być oddzielne dla każdej płci.

(Dowody: akta kontroli tom I str. 134-162, tom II str. 244-258)

Dyrektor wyjaśniła, że zakład przyrodoleczniczy nie posiada sali wypoczynkowej, ponieważ czas na wykonanie w/w upływa w dniu 31 grudnia 2018 r. zgodnie z programem dostosowania zakładu i urządzeń lecznictwa uzdrowiskowego z dnia 10 stycznia 2017 r.

(Dowody: akta kontroli tom II str. 223-235)

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. *o Najwyższej Izbie Kontroli*[78] (dalej: „ustawa *o NIK*"), wnosi o:

1. Realizowanie udzielonych świadczeń opieki zdrowotnej w rodzaju lecznictwo uzdrowiskowe, zgodnie z warunkami określonymi w rozporządzeniu *w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu lecznictwa uzdrowiskowego* i zarządzeniu Nr 63/2016/DSM *w sprawie określenia warunków zawierania i realizacji umów w rodzaju lecznictwo uzdrowiskowe*.
2. Zapewnienie prowadzenia dokumentacji medycznej zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 r. *w sprawie rodzajów, zakresu i wzorów dokumentacji medycznej oraz sposobu jej przetwarzania*.
3. Dokonywanie niezwłocznych zgłoszeń zmian danych objętych ewidencją, w zakresie kwalifikacji pracowników na poszczególnych rodzajach stanowisk związanych z udzielaniem świadczeń zdrowotnych, stosownie do art. 27 ust. 5 ustawy *o lecznictwie uzdrowiskowym*.

[78] Dz. U. z 2017 r., poz. 524, ze zm.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy *o NIK* kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK we Wrocławiu.

Obowiązek poinformowania NIK o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy *o NIK* proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Wrocław, dnia 2 lipca 2018 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura we Wrocławiu

Dyrektor

DYREKTOR
Delegatura Najwyższej Izby Kontroli
we Wrocławiu
z up. .....
podpis
Ziemowit Florkowski
Wicedyrektor